

**BOSHLANG‘ICH TA‘LIMDA MILLIY QADRIYATLAR
ASOSIDA TARBIYA BERISH**

*Namangan davlat pedagogika institute o‘qituvchisi
Jo‘raboyeva Shoxruza Shuxratjon qizi
Namangan davlat pedagogika instituti
Boshlang‘ich ta‘lim innovatsiyalari yo‘nalishi talabasi
Ismailova Nuqiljan Sherxanovna*

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada boshlang‘ich ta‘lim jarayonida o‘quvchilarni milliy qadriyatlar asosida tarbiyalashning pedagogik ahamiyati yoritilgan. Milliy qadriyatlar, urf-odatlar va an‘analar orqali o‘quvchilarda vatanparvarlik, ma‘naviy-axloqiy sifatlar va milliy o‘zlikni anglash tuyg‘ularini shakllantirish masalalari tahlil qilingan. Shuningdek, dars jarayonida interaktiv metodlardan foydalanish, xalq og‘zaki ijodi namunalarini o‘rganish va oilaviy tarbiyaning o‘rni ko‘rib chiqilgan. Tadqiqot natijalari boshlang‘ich ta‘lim milliy qadriyatlarni shakllantirishning muhim bosqichi ekanligini ko‘rsatadi.

Kalit so‘zlar: milliy qadriyatlar, boshlang‘ich ta‘lim, tarbiya, vatanparvarlik, ma‘naviy-axloqiy tarbiya, an‘analar.

АННОТАЦИЯ

В данной статье рассматривается педагогическое значение воспитания учащихся начальных классов на основе национальных ценностей. Анализируется формирование у младших школьников патриотизма, духовно-нравственных качеств и национального самосознания через традиции и обычаи. Также рассматриваются использование интерактивных методов обучения, изучение устного народного творчества и роль семейного воспитания. Результаты исследования показывают, что начальное образование является важным этапом формирования национальных ценностей.

Ключевые слова: национальные ценности, начальное образование, воспитание, патриотизм, духовно-нравственное воспитание, традиции.

ANNOTATION

This article examines the pedagogical importance of educating primary school students based on national values. It analyzes the formation of patriotism, moral qualities, and national identity in young learners through traditions and cultural heritage. The study also highlights the use of interactive teaching methods, the role of folklore, and the importance of family education. The results show that primary education is a key stage in developing national values.

Keywords: national values, primary education, upbringing, patriotism, moral education, traditions.

KIRISH

Bugungi globallashuv jarayonida yosh avlodni milliy qadriyatlar asosida tarbiyalash masalasi ta'lim tizimining eng dolzarb yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Chunki milliy qadriyatlar har bir xalqning ma'naviy boyligi, tarixiy tajribasi va madaniy merosini ifodalaydi. Ularni o'quvchilar ongiga singdirish esa mustaqil fikrlaydigan, vatanparvar va ma'naviy yetuk shaxsni shakllantirishda muhim ahamiyatga ega. Boshlang'ich ta'lim bosqichi bolalarda shaxsiy sifatlar, axloqiy qarashlar va ijtimoiy munosabatlarning dastlabki poydevori shakllanadigan eng muhim davr hisoblanadi. Shu sababli aynan shu bosqichda milliy qadriyatlar asosida tarbiya berish o'quvchilarning milliy o'zligini anglashiga, urf-odat va an'analarga hurmat ruhida tarbiyalanishiga xizmat qiladi. Milliy qadriyatlar asosida tarbiya berish jarayonida xalq og'zaki ijodi, urf-odatlar, tarixiy meros va milliy an'analari muhim didaktik vosita sifatida qo'llaniladi. Bu esa o'quvchilarda vatanparvarlik, mehr-oqibat, hurmat va ma'naviy poklik kabi fazilatlarni shakllantirishga yordam beradi. Ushbu maqolada boshlang'ich ta'limda milliy qadriyatlar asosida tarbiya berishning mazmuni, pedagogik ahamiyati hamda samarali usullari ilmiy jihatdan yoritiladi.

ASOSIY QISM

Boshlang'ich ta'limda milliy qadriyatlar asosida tarbiya berish o'quvchilarning ma'naviy dunyoqarashi, axloqiy sifatleri va ijtimoiy ongini shakllantirishda muhim pedagogik jarayon hisoblanadi. Milliy qadriyatlar — bu xalqning tarixiy tajribasi, urf-odatleri, an'analari, ma'naviy merosi va umuminsoniy g'oyalarini o'zida mujassam etgan tizim bo'lib, u yosh avlod tarbiyasining asosiy manbalaridan biridir. Boshlang'ich sinf o'quvchilari yosh xususiyatiga ko'ra ta'sirchan, emotsional va tez qabul qiluvchi bo'ladilar. Shu sababli ularda milliy qadriyatlarni shakllantirishda ko'rgazmalilik, obrazlilik va amaliy faoliyatga asoslangan metodlardan foydalanish samarali hisoblanadi. Xalq og'zaki ijodi namunalarini o'rganish, ertak va rivoyatlarni tahlil qilish, maqol va matallarni yod olish orqali o'quvchilarda milliy ruh va axloqiy tushunchalar rivojlanadi. Milliy qadriyatlar asosida tarbiya berish jarayonida interaktiv metodlar ham muhim o'rin tutadi. “Aqliy hujum”, “klaster”, “rol o'ynash”, “bahs-munozara” kabi metodlar o'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlab, ularning mustaqil fikrlashini rivojlantiradi. Masalan, maqollar mazmunini tahlil qilish yoki milliy an'analarni sahnalashtirish orqali bolalarda vatanparvarlik va milliy iftixor tuyg'ulari mustahkamlanadi. Oilaviy tarbiya milliy qadriyatlarni shakllantirishda muhim omil hisoblanadi.

Oila muhitida kattalarga hurmat, kichiklarga mehr, urf-odatlarga rioya qilish kabi qadriyatlar bolaga amaliy tarzda singdiriladi. Maktab va oila hamkorligi esa tarbiya

jarayonining uzluksizligini ta'minlaydi. Zamonaviy ta'limda milliy qadriyatlarni raqamli texnologiyalar orqali ham targ'ib qilish imkoniyati mavjud. Multimedia vositalari, videodarslar va elektron resurslar orqali milliy merosni o'quvchilarga qiziqarli shaklda yetkazish mumkin. Bu esa ularning mavzuga bo'lgan qiziqishini oshiradi. Boshlang'ich ta'limda milliy qadriyatlar asosida tarbiya berish o'quvchilarda ma'naviy-axloqiy fazilatlarni shakllantirish, milliy o'zlikni anglash va vatanparvarlik tuyg'ularini rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Xulosa

Boshlang'ich ta'limda milliy qadriyatlar asosida tarbiya berish o'quvchilarning ma'naviy-axloqiy rivojlanishida muhim o'rin tutadi. Chunki aynan ushbu bosqichda bolalarda milliy o'zlikni anglash, vatanparvarlik, kattalarga hurmat, halollik va mehr-oqibat kabi asosiy fazilatlar shakllanadi. Milliy qadriyatlar o'quvchilarning shaxsiy dunyoqarashini kengaytirib, ularni ijtimoiy hayotga tayyorlashda muhim pedagogik vosita bo'lib xizmat qiladi. Tahlillar shuni ko'rsatadiki, xalq og'zaki ijodi, an'analar, urf-odatlar va zamonaviy interaktiv metodlar uyg'unlashganda tarbiya jarayoni yanada samarali bo'ladi. Oila va maktab hamkorligi esa milliy qadriyatlarni singdirish jarayonining uzluksizligini ta'minlaydi.

Tavsiyalar

1. Boshlang'ich sinf darslarida milliy qadriyatlarni aks ettiruvchi materiallardan keng foydalanish.
2. Xalq og'zaki ijodi namunalarini (ertak, maqol, rivoyat) dars jarayoniga tizimli kiritish.
3. Interaktiv metodlar (rol o'ynash, bahs-munozara, klaster, sahnalashtirish)dan samarali foydalanish.
4. O'quvchilarda milliy an'analariga hurmat va qiziqishni oshirish uchun sinfdan tashqari tadbirlar tashkil etish.
5. Oila va maktab hamkorligini kuchaytirish, ota-onalarni tarbiya jarayoniga faol jalb etish.
6. Milliy qadriyatlarni raqamli texnologiyalar va multimedia vositalari orqali qiziqarli shaklda yetkazish.
7. O'qituvchilarning milliy tarbiya bo'yicha metodik malakasini muntazam oshirib borish.

Xulosa qilib aytganda, milliy qadriyatlar asosida tarbiya berish barkamol avlodni shakllantirishning eng muhim omillaridan biri bo'lib, uning samarali tashkil etilishi jamiyat taraqqiyotiga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi (2023). *Umumiy o'rta ta'lim o'quv dasturlari va metodik tavsiyalar*. Toshkent.

2. Karimov I. A. (1997). *Barkamol avlod – O‘zbekiston taraqqiyotining poydevori*. Toshkent.
3. Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. Harvard University Press.
4. Dewey, J. (1938). *Experience and Education*. Macmillan, New York.
5. Piaget, J. (1972). *The Psychology of the Child*. Basic Books.
6. UNESCO (2020). *Education for Sustainable Development and Cultural Values*. Paris: UNESCO Publishing.
7. Hasanov, R. (2022). *Pedagogika va tarbiya metodikasi*. Toshkent: O‘qituvchi nashriyoti.
8. Jo‘raev, A. (2021). *Milliy tarbiya asoslari*. Toshkent.
9. Karimova, N. (2021). *Boshlang‘ich ta’limda tarbiya jarayoni*. Toshkent.
10. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining ma’naviy-ma’rifiy sohadagi qarorlari va farmonlari (2020–2024).